

100 let Slovenci imeli že tri dnevnik in blizu 30 drugih listov različne vsebine, da bodo tedaj že izhajali pri njih listi za posamične stroke, da bodo celo ženske že imele svoj list „Slovenko“.

Stoletnica slovenskega časopisja nam najbolje dokazuje, da Slovenci napredujemo, če tudi naše razmere niso tako ugodne kot drugih avstrijskih narodov. Naš časniški razvoj dokazuje, da se naš narod zanima za vsak napredek in to je nam najbolje jamstvo, da se Slovenci nikdar ne vtopimo v nemškem ali pa italijanskem morju.

Politični pregled.

Celjsko vprašanje. — Najvažnejša in ob enem za Slovence najžalostnejša novica je, da je v državnem zboru propala celjska postavka s 109 proti 98 glasom. Minoli torek je bilo glasovanje o tej stvari. Da se zavrže potrebsčina za celjsko gimnazijo, to je predlagal dr. Foregger. Ker so sedaj ravno pravoslavni božični prazniki, manjkalo je več slovanskih poslancev. Iz Galicije je mankalo pri glasovanju 32 poslancev, Mladočehov 11 ni bilo v zbornici, Dalmatinec je bil samo jeden pogrešali so Slovence Višnikarja in isterskega poslanca Laginje. Tudi osem čeških veleposestnikov ni bilo v zbornici. Da so vsi ti prišli, bi gotovo celjska postavka ne bila pala. Omeniti je pa, da so se vzdržali glasovanja skoro vsi nemški konservativci in vsi pristaši katoliške stranke. Bali so se glasovati za to postavko glede na bližajoče se volitve. Kaltenegger je zopet glasoval s Slovenci, za kar so se mu rogali Nemci, zlasti dunajski protisemitje, ki so vsi glasovali proti celjski dvojezični gimnaziji. Nemški liberalci, nemški nacionalci in protisemitje so bili skoro polnoštevno pri seji. Za vlado je to mala neprijetnost. Gimnazija v Celju se letos ne opusti, kajti mej letom ne more učencem zapreti poti do pouka. Tudi bi ne bilo pametno ozirati se na sklep zbornice, v kateri se je le slučajno dobila večina. Celo nemško liberalni in nemškonarodni listi priznavajo, da bi bil izid glasovanja drugačen, da so vsi prišli z božičnih počitnic na Dunaj. Vsekako je pa značilno, da se najde taka večina proti celjski dvojezični gimnaziji, kajti dokazuje, da se mej Nemci vedno bolj razširja narodna nestrpnost. Značilno je pa tudi, da si krščanski socialisti in pa židovski liberalci tako hitro podajo roke, kadar gre zoper Slovence, naj se še tako ravsajo in kavsajo mej seboj. Kaj bode vlada storila, ne vemo. Nekateri mislijo, da bode dala v gospodski zbornici ustaviti potrebsčino za dvojezično gimnazijo v Celju, drugi pa, da se bode kako drugače pomagala. Če se stvar vrne namreč iz gospodske zbornice v zbornico poslancev, bi se rešenje državnega proračuna nekaj zavleklo, kar pa vlada ne želi. Narodni Nemci in protisemitje pa v resnici tacega izida glasovanja niso posebno veseli. Hoteli so to zadevo porabiti pri agitacijah proti liberalcem. Mislili so, da bode postavka vsprejeta. Nemški liberalci bodo glasovali proti njej, a v tretjem branju bodo pa glasovali za proračun, v katerem je ta postavka. Za to bodo pa jim lahko očitali, da le igrajo komedijo in se ne upajo z vso odločnostjo braniti nemških narodnih koristij. Sedaj pa tega ne bodo mogli, ker je ta postavka iz proračuna izginila. Nemški liberalci bodo pa gotovo pri agitacijah na to glasovanje se sklicevali, da dokažejo pristnost svojega nemštva. — Omeniti je še, da sta za celjsko postavko dobro govorila slovenska poslanca dr. Ferjančič in Koblar, a seveda Nemcev nista mogla prepričati o potrebi celjske dvojezične gimnazije.

Dr. Lueger. — Prvi podžupan dunajski se je odpovedal advokaturi. To se smatra za znamenje, da upa kmalo postati dunajski župan. Strobach tako za županstvo ni sposoben. Sicer je pa imel dr. Lueger baš sedaj neprijetnosti z doljenje-

avstrijsko odvetniško zbornico. On je namreč izvoščeka Baura pregovoril, da je umaknil tožbo proti županu dunajskemu Strobachu. Pri tem je pa neki tako postopal, kakor se mnogim članom odvetniške zbornice zdi, da se ne vjema z odvetniško stanovsko častjo. Sicer se pa že dolgo dr. Lueger za odvetništvo ni dosti brigal. On je le bolj politik in agitator.

Rusija. — Ruski car je poslal jako laskavo novoletno čestitko predsedniku francoske republike. Car izraža tem povodom najboljša voščila v prosep Francije in se spominja lepih dnij, katere je preživel ravno minolo leto v Franciji. Ta čestitka zopet priča o preprijaznih odnošajih mej Rusijo in Francijo. — Carjev ukaz določa splošno ljudsko štetje v celem carstvu na 28 januvarija. Car je dovolil, da se sme v celem carstvu nabirati prostovoljne doneske za Armence, ki so pribežali iz Turčije v Rusijo. Vidi se da imajo v Rusiji odprte roke za uboge preganjane Kristjane. — Car je ustanovil novo, nad ministerstvom stoječo instanco, najvišji svet, kateremu stoji na čelu veliki knez Konstantin Konstantinovič.

Turčija. — Znano je, da so vevlasti nagovarjale sultana, naj jim privoli kontrolo turških financ. Vevlasti so domnevale, da kaj opravijo. Na ta način so vevlasti tudi upale, da se izvrše potrebne reforme v Turčiji. Toda sultan je odločno odgovoril, da odklanje nasvet, naj bi velesile kontrolirale turške finance, sicer pa, da se ne brani nasvetovanih reform. To je sultan sporočil ruskemu veleposlaniku Nelidovu, kateri edini je imel še največ veljave pri njem. Ruski veleposlanik je sicer sultanu zapretil s silo, toda ta se je nekako izjavil, da rajši vidi, naj pride karkoli, kakor pa da bi izročil Turčijo popolni zavisnosti vevlastij. Kaže se čedalje bolj, da bodo vevlasti morale uporabiti silo, če bodo hotele narediti red v Turčiji. — Turška vlada oziroma sultan stazvita. Veleposlanikom obljubujeta reforme in se delata, kakor da oi hotela iste izvesti, v resnici pa ščuvata po svojih uradnikih ljudstvo zoper vsake reforme. V Albaniji je že buknil neki ustanek zoper izvedbo reform. S temi uprizorjenimi ustanki in izrazi nevolje se opravičuje Turčija napram vevlastim, da ji ne kaže izvrševati reform, če noče nemirov. Upati je, da vevlasti temu zvitemu počenjanju Turčiji narede kmalu konec.

Kuba. — Španija je vprašala vevlasti, kako stališče bi zavzele, če bi nastala vojna mej njo in Zjedinjenimi državami. Francija in Anglija sta odgovorili, da o tem ne moreta dati točnega odgovora, Italija pa se je izjavila, da je pripravljena v prid Španije delati za mir, a ne mogla bi pa v vojni podpirati Španije. Teh odgovorov Španija ne more biti vesela in ji bolj mora biti v mislih sprava s Kubanci. Čuje se že o dogovorih španjskega poslanika z državnim tajnikom Zjedinjenih držav glede samouprave na Kubi. Izvedba te lbo za Španijo posebno za to tudi težavna, ker Kubanci zahtevajo, da se odstranijo s Kube vsi španjski uradniki in nadomeste z domačini. Kam pa naj ob teh slabih finančnih razmerah gre Španija s temi razvajenimi uradniki, ki so bili le navajeni dobrega življenja in izmozgavanja ubogega kubanskega naroda?

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Seje dne 22. decembra 1896 so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in v navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. deželnovladnega svetnika dr. pl. Rüling-a vdeležili nastopni zbornični člani: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenec, Anton Klein, Franc Kollman, Alojzij Lenček, Karol Luckmann, Franc Omersa, Josip Rebek, Avgusu Skaberne, Franc Ks. Souvan, Feliks Stare, Valentin Sušnik in Jernej Žitnik.

Zbornični predsednik otvori sejo in pripomni, da so zbornični člani Kersnik, Pavšler in Petričič opravili svojo odsotnost z boleznijo, Hren, Kušar Pollak, in Supančič pa z neodložljivimi opravki.

Overovateljema zapisnika se imenujeta zbornična člana Karol Luckmann in Franc Ks. Souvan.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II Zbornični tajnik predloži nastopno poročilo:

a) Zbornica je priporočala pri c. kr. deželni vladi prošnjo Antona Vanelli ja iz Otočič-a v novomeškem okraju za spregled redne doprinesbe učnega spričevala v svrhu samostojnega nastopa kovaškega obrta, ker se je preverila, da je prositelj vešč kovaškega obrta in zmožen istega samostojno izvršiti.

b) Dalje je zbornica priporočala pri c. kr. deželni vladi prošnjo Josipa Svetek-a iz Sostrega v ljubljanski okolici za spregled redne doprinesbe učnega spričevala v svrhu samostojnega izvrševanja klavskega obrta, ker je prositelj dokazal, da se je obrta tri leta učil in se je pri njem 5 let praktično uporabljal. —

c) Tudi je priporočala zbornica prošnjo Janeza Drenika iz Vrhpeči v novomeškem okraju za spregled redne doprinesbe učnega spričevala za čevljarški obrt, ker je prositelj dokazal, da se je obrta učil in da se je najmanj tri leta pri njem za pomočnika uporabljal.

d) Zbornica je priporočala pri c. kr. poštne in telegrafskemu ravnateljstvu v Trstu ustanovitev s pošto spojenih telegrafskih postaj v Izlakah in Trojanah

e) Vsled nekega dopisa c. kr. finančnega ravnateljstva so se vršila poizvedovanja o prošnji tvrdke G. in dr. za dovolitev carine prostega prometa za plemeničenje z belgijsko žico v svrhu izdelovanja verig in na podlagi teh se je prošnja priporočala.

f) Istotako je zbornica poizvedovala o prošnji neke tvrdke za dovolitev carine prostega prometa za plemeničenje z inozemskim litim železom, ingots itd. v svrhu izdelovanja železa, žice in žičnih žbic in je na podlagi teh priporočale prošnjo pri c. kr. finančnem ravnateljstvu.

g) C. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani je prosilo za izraz mnjenja, če, in v koliko je z ozirom na krajevne razmere potrebna pomnožitev dimnikarskih dopustil. Po obrtnem katastru izvršujeta se v političnem okrožju ljubljanske okolice dva dimnikarska obrta, ker je F. L. umrl in njegova vdova ne izvršuje več obrta. K. je v davčni občini Vodmat in U. H. v davčni občini Vrhnika obdačen. K. ometa vrhu tega dimnike tudi po večih ljubljanskih hišah, torej se more reči, da niti dva obrtnika ne moreta vse svoje pozornosti pri svojem obrtu obračunati na ljubljansko okolico. Če se pomisli, da je bilo po zadnjem ljudskem štetju dne 31. decembra 1890 v političnem okraju ljubljanske okolice 9073 hiš in se more smatrati, da imajo mnoge teh po dva dimnika, da so dalje dimniki tudi v mnogih gospodarskih poslopih in delavnicah, ki se ne prištevajo hišam, se more pač reči, da je v vsem 15.000 dimnikov. Po § 7. zakona z dne 15. septembra 1881, dež. zak. št. 14, se morajo dimniki in cevi redoma ometati. Kolikokrat na leto se mora to ometanje opravljati, to določuje župan z ozirom na krajevne razmere, posebno z ozirom na to, kakšni so dimniki in kako močno se kuri. Po § 8. omenjenega zakona, se mora občinski odbor vsaj z enim dimnikarjem o cenovniku (tarifu) za njegovo delo pogoditi. Ta določila deželnega zakona je nemo-

goče strogo izvrševati, ker obadva dimnikarja. četudi bi imela zadosti osobja, ne moreta dela pregledati. Dimniki in cevi se torej redoma ne ometajo, ker dva obrtnika, četudi bi se župani v interesu posestnikov strogo držali zakona, ne moreta dela zmagovati. Po trdnem prepričanju zborničnem je torej pomnožitev dimnikarskih obrtov v političnem okraju ljubljanske okolice brezpogojno potrebna, le bi se moralo na to delati, da se sedeži teh tako porazdele, da bi ti v občine, v katerih bi naj delali, ne imeli predaleč. Če bi se omenjeni zakon strogo izvrševal, kar bi bilo le v interesu posestnikov, bi imeli opravka še trije dimnikarji.

h) Na c. kr. okr. glavarstva v Črnomlju, Litiji in Kočevju poročala je zbornica v smislu zakona z dne 16. januarja 1895, drž. zak. št. 26, o prošnjah Gustav Pešeta iz Metlike, tvrdke Lebinger & Bergmann v Litiji in Franc-a Hiršal-a v Ribnici za dovolitev razprodaje.

i) V smislu § 6 zakona z dne 26. dec. 1893, drž. zak. št. 194, in deželnovladnega razglasa z dne 28. dec. 1894, št. 16.569, dež. zak. št. 3 iz l. 1895, poročala je zbornica o podelitvi dopustil za zidarski, tesarski in kamnoseški obrt in sicer:

1.) Na c. kr. deželno vlado, da je vsled pritožbe Martinu Peterki iz Brezja v Kamniškem okraju, ki je dokazal večletno praktično uporabo pri zidarskem obrtu, podeliti zidarsko dopustilo za sodni okraj Brdski.

2) Na c. kr. okr. glavarstvo v Črnomlju se je poročalo, da naj se Jan. Plut-u iz Petrovevasi podeli zidarsko dopustilo za politiški okraj črnomaljski;

3.) na c. kr. okrajno glavarstvo v Novem mestu, da naj se Antonu Novaku iz Zagradca podeli tesarsko dopustilo za politiški okraj novomeški in sodni okraj Zatiški.

4) Na c. kr. glavarstvo v Kočevji se je poročalo, da zbornica ne more priporočati prošnje A. E. sedaj v T. za podelitev zidarskega dopustila, ker prositelj ni zadostil zahtevam zakona.

5.) Zbornica je priporočala pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani prošnjo Benedet Francesco des Pietro sedaj v Sp. Šiški za podelitev zidarskega dopustila za sodni okraj ljubljanske okolice.

Na c. kr. okr. glavarstvo v Krškem je poročala zbornica, da naj se Jerneju Ravnikar-ju in Valentinu Mole-tu iz Boštanja pri Št. Rupertu podeli zidarsko dopustilo za politična okraja Krško in Novomesto in da naj se Martinu Radaj-u iz Perišč podeli kamnoseško dopustilo za politiški okraj krški.

k) Vsled dopisa c. kr. deželne vlade in c. kr. okr. glavarstva v Radovljici so se o razmerah tvrdke „Goeppinger & Co“ v Belipeči vršila poizvedovanja in sta se predložili poročili. Tvrdka izdeluje sedaj največ jeklene verige mehničnim potom, ki se razpečajo v inozemstvu in v domačih deželah. Produkcija je že sedaj znatna, a se more brez razširjenja oprave podvojiti. Da bi vodne moči bolj kakor doslej izrabila, je tvrdka uvela nov predmet namreč izdelovanje jekleno-pločevinatih sodov za bencin, petrolej, spirit in druge tekočine. Zbornica je na to na podlagi predloženih pravil priporočala prošnjo za dovolitev ustanovitve delniške družbe pod tvrdko „Actiengesellschaft Stahlwerke Weissenfels vormals Goeppinger & Co“ s sedežem v Belipeči.

l) Pri c. kr. finančnem ravnateljstvu je zbornica priporočala dve prošnji Karola Pollak-a iz Ljubljane, potem prošnjo Ignacija Fock-a iz Kranja, Franca

Papler-ja iz Dozlovč in Friderika Schwarz-a iz Novogamesta za prejem denaturirane morske soli.

Zbornica je vzela to poročilo odobrilno na znanje. (Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

„Naš gospod učitelj“.

(Spisal F. Š.)

I.

„Dobro jutro, gospod stotnik! Pogodili ste jo z izletom; obeta se nam najlepše vreme“. Tako me je pozdravila prijazna gostilničarka, ko sem lepega jesenskega jutra prišel iz svoje spalnice, da bi se s primernim zajutrekom okrepil za izlet na planine. —

Pri velikih vojaških vajah se mi je bil ob neugodni priliki izpodtaknil konj, padel je in mi poškodoval nogo. Vsled tega sem si izprosil dopusta za nekaj tednov, prepustil sem svojo kompanijo nadporočniku ter se preselil na deželo, da bi v miru preživel proste dni in bi se v lepi naravi zopet okrepil. Ker nisem imel svojih ljudi, nastanil sem se v znani gostilni pri prav prijaznih ljudeh, kjer sem se čutil do cela domačega. Noga se mi je hitro boljšala; vsak dan sem daljšal izprehode, in slednjič sem se čutil dosti trdnega za izlet na planine. Zelo me je gnalo na te gore, od koder je tako čaroben razgled po lepi naši domovini. Bil sem že enkrat tamkaj gori — pred kakimi dvajsetimi leti — in tedaj so se mi toli omilile, da sem se jih pozneje mnogokrat spominjal. Zato sem si pa tudi sedaj namenil, da mi prva pot po ozdravljenju bodi na planine.

Na prvem mojem potu pa se mi je na planinah nekaj prigodilo, kar je vredno, da omenim, in sicer je bilo to v nekem gorskem selu, v Zavlaki.

Zavlaka je precejšna vas visoko gori v gorah, odprtih samo na eno stran; vendar pa svet ni sama strmina, marveč je tudi precejšna ravnica s prav rodovitnim poljem in z lepimi travniki, nekaj sveta pa je močvirnega. V obče je Zavlaka taka, kakeršne so druge gorske vasi, odlikuje se pa v tem, da ima svojo šolo, čeprav nima mnogo otrok, godnih za šolo. Ker je bilo zavlaškim otrokom drugam predaleč v šolo, hoteli so Zavlačani na vsak način imeti svojo šolo.

Zavlaške mladine drugi likalec je bil moj prijatelj in bivši sošolec učitelj Zoran Zornič.

Zoran Zornič je bil rojen nekje na Primorskem, a — očeta uradnika sin — se je večkrat selil iz kraja v kraj in naposled je vstopil v ljubljansko gimnazijo, kjer sva si bila sošolca od prvega do četrtega razreda. Zornič je bil jako živahen in vesel deček, kadar je bil prost, izredno miren med poukom, zelo bistroumen in priden, če ga niso zapeljale knjige. Imel je namreč to hibo, da je strastno čital prirodoznanske knjige; take knjige ni dal iz lepa iz rok, čeprav je pri nji zamudil naučiti se šolske lekcije. Celo v šoli ga je dobra knjiga zapeljala,

da jo je čital med poukom, kar mu je seveda napak hodilo, če ga je zasačil kak profesor. Ta njegova strast za prirodoznanstvo in pa ljubezen do učiteljskega stanu sta ga napotili, da je po dovršenem četrtem gimnazijskem razredu dal gimnaziji slovo ter se vpisal v učiteljsko pripravnico. Prigovarjali smo mu, naj se raje pripravlja za srednješolskega učitelja, a zavračal nas je, da mu je predolgo čakati tega in da bo kot ljudski učitelj vedno živel na deželi, kjer bo imel dosti časa in prilike za prirodoznanske študije, dočim bi kot profesor moral večino časa prebiti v mestu ter dihati tamošnji prašni zrak.

Po dovršenem četrtem gimnazijskem razredu sem odšel tudi jaz; vstopil sem v kadetno šolo, hoteč svoje življenje posvetiti varstvu domovine. Dasi sva si z Zorničem v gimnaziji bila najboljša prijatelja, vendar si po ločitvi nisva dopisovala; Zornič namreč ni rad pisal pisem, jaz pa sem v kadetni šoli dobil celo kopo drugih tovarišev, v katerih družbi sem se kmalu vživel. Zadnje leto pa mi je nepričakovano prišlo od njega to le pismo:

Dragi prijatelj!

Veseli se z menoj; — dosegel sem, česar sem si najbolj želel! Dovršil sem učiteljske in na prvo prošnjo sem dobil učiteljsko službo. In kako službo! Pomisli, v Zavlako pojdem; gori v hribe, kjer bom malo število otrok lahko izborno vzgajal, v prostem času pa bom hodil po polju in po gozdih ali po planinah. Plača res ne bo Bog ve kakšna, toda se bo že kako izhajalo! Tudi Ti letos dovršiš svoje vojaške študije in nedvomno pojdeš za nekaj dnij na dopust. Jaz grem tákoj v Zavlako. Pridi me obiskat, duša draga, da se sam prepričam, v kakšnem raju živi

Tvoj zvesti prijatelj

Zoran.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Dvajseto poglavje.

Limahani.

Odhod Kolumbov v Španijo ležal je kakor težek kamen Dijegu de Arana na srcu. Namesto preživelih nevarnostij in dogodkov, ki so tesno združili mej seboj ta dva junaka, je Dijego sedaj moral sam prenašati težko nalogo, naloženo mu na rame. Njegova najbližja pomočnika, Peter Gutjerec in Rodrigo Eskobado, katera je Kolumb imenoval za njegova namestnika za slučaj smrti njegove, sta bila nevarna njegova tekmeča, ki sta le gledala, kako bi dobila več bogastva in oblasti. Vajeni na suhem znebiti se vsake discipline, so mornarji dali si popolno svobodo svoji lakomnosti. Dijego de Arana moral je ukreniti vsakovrstne stroge naredbe, da bi brzdal razuzdanost nanikov. Sprva so se mu pokorili, a videlo se je, da